

The cover features a vertical split between a dark blue left half and a light yellow right half. Three overlapping circles are positioned across the split: a large yellow circle on the left, a medium yellow circle overlapping its bottom-right edge, and a smaller blue circle overlapping the bottom-right edge of the medium yellow circle. The main title is in yellow text within the large yellow circle, and the subtitle is in blue text within the small blue circle.

Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden

**Leidraad voor
je handelen
als professional**

Inhoud

	Pag.
Voorwoord	3
Leeswijzer	4
Beroepscode van verpleegkundigen en verzorgenden	5
1. Algemene punten met betrekking tot de beroepsuitoefeningen	7
2. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de zorgvrager	9
3. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot (in)formele samenwerkingspartners	12
4. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de samenleving	14
Colofon	16

Voorwoord

De Nederlandse Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden is tot stand gekomen via een unieke samenwerking tussen Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN), NU'91, FNV Zorg & Welzijn, CNV Zorg & Welzijn, Healthcare Christian Fellowship Nederland (HCF), Reformatorisch Maatschappelijke Unie (RMU) sector Gezondheidszorg en Welzijn 'Het Richtsnoer' en CGMV vakorganisatie voor christenen.

Tot nu toe stelden deze partijen in kleine samenwerkingsverbanden ieder hun eigen beroepscode op met als resultaat vier verschillende beroepscode voor verpleegkundigen en verzorgenden.¹ Deze verschillende beroepscode hebben betrekking op dezelfde ethische en praktische waarden en normen van het beroep.

Als betrokken partijen zijn wij tot de conclusie gekomen dat het wenselijk is om gezamenlijk één beroepscode op te stellen. Eén beroepscode zorgt voor duidelijkheid voor verpleegkundigen en verzorgenden in hun werk, bij het onderwijs en bij de tuchtcolleges. Eén beroepscode, die al uitgedragen wordt in het onderwijs, zorgt uiteindelijk ook voor een breed draagvlak binnen de beroepsgroepen. Dit alles draagt bij aan een goede beroepsuitoefening door verpleegkundigen en verzorgenden.

Daarom hebben wij het initiatief genomen om tot één beroepscode komen. Concepten van de Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden zijn voorgelegd aan de achterban van de betrokken partijen.

Dat heeft uiteindelijk geleid tot deze éne Nederlandse Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden, die de al bestaande beroepscode vervangt.

CGMV vakorganisatie voor christenen, CNV Zorg & Welzijn, FNV Zorg & Welzijn, HCF Nederland, NU'91, RMU Sector Gezondheidszorg en Welzijn 'Het Richtsnoer', V&VN

De indeling van de Beroepscode

De Beroepscode is ingedeeld in vier hoofdstukken: algemene punten met betrekking tot de beroepsuitoefening; de verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de zorgvrager; de verpleegkundige/verzorgende in relatie tot (in)formele samenwerkingspartners; de verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de samenleving.

De formulering van de artikelen

De artikelen staan in de 'ik'-vorm. Op die manier maakt de Beroepscode duidelijk wat je van jezelf als verpleegkundige of verzorgende mag verwachten.

Onder het artikel staan bij de bolletjes verschillende mogelijkheden die bij dat artikel horen. De opsomming is niet uitputtend. Ook hier gaat het er weer om dat je zelf nadenkt over de vraag of een artikel van toepassing is in de situatie waarvoor je staat.

Voor wie is een artikel bedoeld

Aangezien verpleegkundigen en verzorgenden op verschillende terreinen actief zijn en verschillende bevoegdheden en taken hebben, zijn sommige artikelen mogelijk niet op jou van toepassing. Denk bijvoorbeeld aan meewerken aan wetenschappelijk onderzoek. Omdat de artikelen voor anderen in de beroepsgroepen wel van belang zijn, staan ze in de Beroepscode.

---

1. Nationale Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden, de Beroepscode Verpleging en Verzorging, de Christelijke beroepscode voor verpleegkundigen en andere werkers in de gezondheidszorg en de Beroepscode voor de verzorging.

Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden

Als verpleegkundige of verzorgende² richt je je op de kwaliteit van leven en het welzijn van zorgvragers³. Dat doe je door het bevorderen, in standhouden en herstellen van gezondheid en het voorkomen van ziekte en beperking of door lijden en ongemak te verlichten. Je ondersteunt en begeleidt mensen met een verstandelijke beperking, meestal in samenspraak met hun naasten/vertegenwoordiger. Als het gaat om baby's, kinderen of wilsonbekwame mensen, is je zorg ook gericht op begeleiding en ondersteuning van de naasten. Je begeleidt zorgvragers in de stervensfase. Uitgangspunt bij je beroepsuitoefening is dat de regie zoveel mogelijk bij de zorgvrager ligt; dat de zorgvrager, als hij dat wil en kan, zelf bepaalt wat voor hem belangrijk is. Je ondersteunt en stimuleert de zorgvrager, zijn naasten en zijn sociale netwerk om zo goed mogelijk met de gevolgen van de ziekte of aandoening om te gaan (zelfmanagement) op basis van de meest actuele (wetenschappelijke) inzichten. De aandacht gaat daarbij vooral naar wat de zorgvrager nog wel kan. Je ondersteunt de zorgvrager bij het behouden van belangrijke rollen, die door zijn ziekte of beperking onder druk zijn komen te staan, of zoekt met hem naar nieuwe rollen die voor hem van betekenis kunnen zijn.

Daarbij heb je als verpleegkundige of verzorgende je eigen taken en verantwoordelijkheden.

Professionele standaard

Bij de uitoefening van je beroep is er een *aantal algemeen aanvaarde uitgangspunten* waarmee je rekening moet houden. Deze kaderen als het ware je beroepsuitoefening in. Ze helpen je om goede zorg te verlenen aan de zorgvrager en om je daarover te verantwoorden.

Tot de algemeen aanvaarde uitgangspunten behoort onder andere het beroepsprofiel: de kennis en vaardigheden die je je tijdens je opleiding eigen maakt. Ook elementen als standaarden, richtlijnen en protocollen van de beroepsgroep, wet- en regelgeving, uitspraken in (tucht)rechtzaken, richtlijnen van de inspectie, (beroeps)ethische uitgangspunten, standpunten, adviezen en handreikingen van de beroepsgroep behoren tot de algemeen aanvaarde uitgangspunten. Die algemeen aanvaarde uitgangspunten vormen de *professionele standaard*.

De Beroepscode, als document met beroepsethische uitgangspunten, behoort ook tot de professionele standaard.

Doel van de Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden

De Beroepscode geeft je de waarden en normen van de beroepsgroep. Hoewel de taken en verantwoordelijkheden van verpleegkundigen en verzorgenden verschillen, komen de waarden en normen van de beroepen overeen. Die waarden en normen maken duidelijk hoe je je beroep als verpleegkundige of verzorgende op een goede manier uit kunt oefenen.

Belangrijke waarden zijn bijvoorbeeld: betrouwbaarheid, respect, eerlijkheid, rechtvaardigheid, niet schaden, respect voor de autonomie van de zorgvrager. De Beroepscode helpt je bij je handelen en de verantwoording daarvan.

Daarnaast maakt de Beroepscode aan zorgvragers en hun naasten, mantelzorgers, andere zorgverleners, zorgaanbieders en de samenleving als geheel duidelijk wat zij van jou als verpleegkundige of verzorgende mogen verwachten.

De Beroepscode is een leidraad

De Beroepscode is een leidraad voor je handelen als professional. Hij geeft je aanknopingspunten om te bepalen hoe je je in je beroepsuitoefening als professional gedraagt. De code biedt je ook handvatten om in complexe situaties een weloverwogen afweging te maken over wat goede zorg in deze situatie vraagt.

De Beroepscode beschrijft niet in detail hoe je moet handelen. Het is belangrijk dat je altijd zelf nadenkt over de betekenis van de artikelen in specifieke situaties en dat je de Beroepscode vertaalt naar je eigen situatie.

Hoe gebruik je de Beroepscode?

Je kunt zelf nagaan welke artikelen van de Beroepscode relevant zijn voor de situatie waarvoor je staat. Het is vaak raadzaam

2. Onder de term verpleegkundige valt ook de verpleegkundig specialist. Onder de term verzorgende valt ook de helpende en de zorghulp.

3. De Beroepscode gebruikt de term 'zorgvrager' voor patiënt, cliënt of bewoner. Voor 'de zorgvrager', 'hij', 'hem' of 'zijn' kan ook 'zorgvraagster', 'zij' en 'haar' gelezen worden.

om bij een lastige situatie een collega of leidinggevende te raadplegen of om het probleem in een teamoverleg of andere overlegvormen aan de orde te stellen. Gezamenlijk ga je dan – mede op basis van de Beroepscode - na wat in een bepaalde situatie de beste handelwijze is.

Je kunt een genomen beslissing ook zelf of met je collega's achteraf toetsen aan de Beroepscode.

En je kunt de Beroepscode natuurlijk ook gebruiken bij de bespreking van casussen als oefening. Op al deze manieren vergroot je je besef van de waarden en normen van de beroepsgroep en je eigen oordeelsvermogen.

Voor wie is de Beroepscode bedoeld?

De Beroepscode richt zich op jou als verpleegkundige of verzorgende. Het maakt daarbij niet uit in welke functie je werkt. Ook vanuit een andere functie dan de primaire zorg, zoals bijvoorbeeld in onderwijs, management of onderzoek, draag je bij aan de beroepsuitoefening en heb je een verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de zorgverlening.

Reikwijdte van de Beroepscode

De Beroepscode is niet alleen bedoeld voor de uren die je als verpleegkundige of verzorgende doorbrengt met de zorgvrager. Ook daarbuiten is het aan te bevelen om rekening te houden met de waarden en normen van de beroepsgroep, bijvoorbeeld bij uitingen via sociale media of andere communicatiekanalen. Je bent medeverantwoordelijk voor het imago van het beroep. Je gedrag beïnvloedt het vertrouwen van zorgvragers in jou als beroepsbeoefenaar en in de beroepsgroep als geheel.

Relatie van de Beroepscode tot wet- en regelgeving

De Beroepscode is gemaakt tegen de achtergrond van relevante (gezondheidszorg)wetgeving, zoals de Nederlandse Grondwet, de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG), de overeenkomst inzake geneeskundige behandeling (BW Boek 7, titel 7 afdeling 5: WGBO), de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet BOPZ) en de wetsvoorstellen Verplichte geestelijke gezondheidszorg en Zorg en dwang, de Kwaliteitswet zorginstellingen, de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP).

Als verpleegkundige of verzorgende ben je op de hoogte van de voor jou relevante onderdelen van de wetgeving.

Relatie Beroepscode tot tuchtrecht

Als BIG-geregistreerde verpleegkundige val je onder het tuchtrecht. Bij een klacht over jou kijkt het tuchtcollege wat de Beroepscode zegt om te bepalen wat volgens de beroepsgroep de norm is voor het handelen en gedrag van verpleegkundigen. De beroepscode speelt een belangrijke rol bij het oordeel van het tuchtcollege over de klacht.

1 Algemene punten met betrekking tot de beroepsuitoefening

1.1 Als verpleegkundige/verzorgende oefen ik het beroep uit met het oog op het welzijn en de gezondheid van de zorgvrager.

Dat betekent onder andere dat ik

- handel als professional vanuit de beroepswaarden en -normen
- mij bewust ben van een mogelijk verschil tussen de beroepswaarden en -normen, mijn eigen waarden en normen en de waarden en normen van de zorgvrager en zijn of haar omgeving en de waarden en normen van andere professionals en dat ik mij hierin professioneel - dat wil zeggen verantwoordelijk, accuraat en doelgericht en gebruik makend van mijn vak kennis en mijn gezonde verstand - opstel
- bij verschillende opvattingen zoek naar een oplossing en mij hierin professioneel opstel.

1.2 Als verpleegkundige/verzorgende handel ik bij de uitoefening van mijn beroep naar de normen, richtlijnen, protocollen, gedragsregels en eisen van zorgvuldigheid die invulling geven aan goed hulpverlenerschap (professionele standaard).

Dat betekent onder andere dat ik

- kennis heb van actuele richtlijnen en protocollen
- zicht heb op relevante wetgeving en tuchtrechtuitspraken
- beroepsrelevante ontwikkelingen en opvattingen volg
- hier reflectief mee om kan gaan
- mijn professionele oordeelsvermogen gebruik om te bepalen of ik bij deze zorgvrager de richtlijn of het protocol moet volgen of daar beredeneerd van af moet wijken.

1.3 Als verpleegkundige/verzorgende ben ik verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op mijn eigen handelen, bejegening en gedrag als professional.

Dat betekent onder andere dat ik

- deze verantwoordelijkheid niet kan overdragen op collega's
- aanspreekbaar ben door collega's op deze verantwoordelijkheid
- mij niet kan verschuilen achter de verantwoordelijkheid van anderen
- daar waar ik in opdracht van andere professionals handelingen uit moet voeren waar ik niet achter sta, ik dat beredeneerd aan die professional laat weten.

1.4 Als verpleegkundige/verzorgende houd ik mijn kennis en vaardigheden voor het op verantwoorde en adequate wijze uitoefenen van het beroep op peil.

Dat betekent onder andere dat ik

- vakliteratuur bijhoud
- deel neem aan deskundigheidsbevorderende activiteiten
- ervoor zorg dat mijn zorgverlening aansluit bij actuele wetenschappelijke, technologische en beroepsmatige ontwikkelingen
- oog heb voor maatschappelijke ontwikkelingen en hierop anticipeer.

- 1.5 Als verpleegkundige/verzorgende ken ik de grenzen van mijn eigen deskundigheid en beroepsverantwoordelijkheid en verricht ik alleen handelingen die binnen deze grenzen liggen.
Dat betekent onder andere dat ik
- geen opdrachten en verantwoordelijkheden accepteer die buiten de grenzen van mijn deskundigheid en/of beroepsverantwoordelijkheid liggen
  - in dergelijke gevallen adequaat weet door te verwijzen
  - hulp zoek in situaties waar ik alleen niet uit kom.
- 1.6 Als verpleegkundige/verzorgende neem ik initiatieven en ondersteun ik activiteiten ter bevordering van de ontwikkeling van het beroep en de kwaliteit van zorg.
Dat betekent onder andere dat ik
- bijdraag aan het opbouwen, toepassen en verspreiden van (ervarings)kennis
  - de ontwikkeling, verspreiding en het in de praktijk brengen van relevante standaarden en richtlijnen ondersteun en daar waar mogelijk een bijdrage aan lever
  - activiteiten van de beroepsgroep ondersteun om voorwaarden te scheppen voor een goede beroepsuitoefening.
- 1.7 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik bij aan een veilige zorgverlening.
Dat betekent onder andere dat ik
- alert ben en actie onderneem op situaties waarin de zorg niet voldoet aan eisen van kwaliteit, veiligheid of hygiëne
  - alert ben op het voorkomen van fouten en daar waar sprake is van een fout dit bespreekbaar maak en (volgens instellingsprocedure gebruikelijke) actie onderneem om negatieve gevolgen tegen te gaan of te beperken
  - alert ben op onveilige situaties veroorzaakt door familie of mantelzorgers en daar actie op onderneem
  - een bijdrage lever aan het creëren van een veilige (afdelings)cultuur voor het bespreekbaar maken en leren van fouten
  - mij houd aan voorschriften voor het voorkomen van infectiegevaar en verwondingen (bijvoorbeeld over het dragen van sieraden; over het gebruik van een mobiele telefoon tijdens de zorgverlening; over goede (hand)hygiëne).
- 1.8 Als verpleegkundige/ verzorgende houd ik in de beroepsuitoefening rekening met een verantwoorde verdeling van middelen.
Dat betekent onder andere dat ik
- op zorgvuldige, doelmatige en doeltreffende manier omga met de middelen en materialen die beschikbaar zijn voor de beroepsuitoefening
  - een tekort of defect aan beschikbare middelen direct meld bij de leidinggevende/verantwoordelijke collega
  - suggesties doe voor een betere omgang met de beschikbare middelen
  - open sta voor suggesties van anderen voor een betere omgang met beschikbare middelen.
- 1.9 Als verpleegkundige/verzorgende zorg ik goed voor mezelf.
Dat betekent onder andere dat ik
- mijn rechten en plichten als werknemer ken
  - mij in conflictsituaties adequaat kan voorzien van morele en/of juridische bijstand
  - let op mijn sociaal, geestelijk en lichamelijk welzijn
  - zo ergonomisch mogelijk werk
  - in geval van ziekte dit direct meld en met mijn leidinggevende en/of collega's overleg of het verstandig is aan het werk te gaan.

2 De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de zorgvrager

2.1 Als verpleegkundige/verzorgende ga ik ervan uit dat iedere zorgvrager recht heeft op zorg.

Dat betekent onder andere dat ik

- bij mijn zorgverlening de zorgvrager niet discrimineer op basis van kenmerken als etnische afkomst, nationaliteit, leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, ras, geloof of levensbeschouwing, politieke overtuiging, leefwijze, sociale positie of de aard van de gezondheidsproblemen
- iedere zorgvrager en zijn naasten met respect benader
- aandacht heb voor de zorgvrager als persoon en voor zijn omgeving.

2.2 Als verpleegkundige/verzorgende streef ik naar een goede zorgrelatie met de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger).⁴

Dat betekent onder andere dat ik

- mij ervan bewust ben dat een goede zorgrelatie een voorwaarde is om zicht te krijgen op de zorgbehoeften van de zorgvrager
- mij inzet voor een relatie met de zorgvrager die op wederzijds vertrouwen gebaseerd is
- weet dat de zorgvrager het recht heeft om de zorgrelatie niet aan te gaan of te beëindigen en dat ik die beslissing respecteer, voor zover dit verantwoord is.

2.3 Als verpleegkundige/verzorgende stel ik in de zorgverlening de zorgvrager centraal.

Dat betekent onder andere dat ik

- opkom voor de belangen van de zorgvrager
- bij schaarste de zorg rechtvaardig over de verschillende zorgvragers verdeel en mijn verdeling kan verantwoorden.

2.4 Als verpleegkundige/verzorgende neem ik in mijn relatie met de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) professionele grenzen in acht.

Dat betekent onder andere dat ik

- geen misbruik maak van de afhankelijke positie van de zorgvrager
- geen intieme en/of seksuele relatie aanga met de zorgvrager
- mij niet schuldig maak aan intimidatie of geweld
- geen gift in natura, geld of geschenk van de zorgvrager of diens sociale netwerk accepteer dat meer is dan een symbolisch gebaar van dank
- geen financiële banden van welke aard dan ook aanga met de zorgvrager
- aan de zorgvrager mijn eigen grenzen duidelijk maak
- mijn collega's of leidinggevende om hulp vraag als ik merk dat de professionele grenzen dreigen te vervagen of overschreden dreigen te worden.

---

⁴ Als in het artikel staat 'de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger)', kun je bij de bolletjes na 'de zorgvrager' ook '(en/of zijn vertegenwoordiger)' lezen.

2.5 Als verpleegkundige/verzorgende heb ik het recht om op grond van gewetensbezwaren te weigeren om mee te werken aan bepaalde (be)handelingen.

Dat betekent onder andere dat ik

- medewerking weiger aan (be)handelingen die mij in ernstig conflict brengen met mijn levensovertuiging of persoonlijk waarden- en normenbesef
- mijn gewetensbezwaren, waar mogelijk, tijdig kenbaar maak
- bij gewetensbezwaren de zorg gemotiveerd teruggeef aan mijn leidinggevende of, als er geen leidinggevende is, aan één van mijn collega's
- als zelfstandig werkende, mijn gewetensbezwaren meld aan de zorgvrager (of andere betrokkenen) en zorg verleen totdat die overgenomen wordt
- wel de zorg verleen, die niet direct in relatie staat tot de handeling of ingreep waartegen ik gewetensbezwaren heb, tenzij die zorg ook door een collega wordt overgenomen.

2.6 Als verpleegkundige/verzorgende stem ik binnen mijn professionele mogelijkheden mijn zorgverlening af op de zorgbehoeften, waarden en normen, culturele en levensbeschouwelijke opvattingen van de zorgvrager.

Dat betekent onder andere dat ik

- bij mijn zorgverlening rekening houd met de leefregels en gewoonten die voor de zorgvrager belangrijk zijn, voor zover dat de behandeling en zorg niet schaadt, niet in strijd is met de plicht van een goed hulpverlener en rekening houdt met de belangen van anderen
- aan de zorgvrager aangeef waar zijn leefregels en gewoonten zorg vragen die buiten de grenzen van professioneel handelen valt.

2.7 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik samen met de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger).

Dat betekent onder andere dat ik

- de regie zoveel mogelijk bij de zorgvrager laat
- de zorgvrager stimuleer om binnen zijn mogelijkheden en op basis van zijn ervaringskennis voor zichzelf te zorgen en hem daarbij ondersteun
- de zorgvrager steun bij het zoeken naar wat voor hem goede zorg is door goed naar hem te luisteren, hem te observeren en te reageren op zijn zorgen, wensen en behoeften
- samen met de zorgvrager zijn verpleeg- of zorg(leef)plan opstel, uitvoer en evalueer.

2.8 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik samen met de naasten/mantelzorgers van de zorgvrager.

Dat betekent onder andere dat ik

- als de zorgvrager daarmee instemt, zijn naasten/mantelzorgers betrek bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van het verpleeg- of zorg(leef)plan
- naasten/mantelzorgers steun en begeleid bij goede zorgverlening aan de zorgvrager.

2.9 Als verpleegkundige/verzorgende zorg ik ervoor dat de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) de informatie krijgt, die hij nodig heeft.

Dat betekent onder andere dat ik

- de zorgvrager in voor hem begrijpelijke taal informeer over de zorgverlening en de (be)handelingen die ik ga uitvoeren, tenzij de zorgvrager geen informatie wil krijgen
- de juiste hulpverlener vraag om benodigde informatie aan de zorgvrager te geven, als ik die informatie zelf niet kan of mag geven
- naga of de zorgvrager de informatie gekregen en begrepen heeft
- de zorgvrager informeer over zijn recht om een (be)handeling of zorgaanbod te weigeren en over zijn recht om een klacht in te dienen als hij ontevreden is.

2.10 Als verpleegkundige/verzorgende vraag ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) om toestemming voordat ik de zorg verleen.

Dat betekent onder andere dat ik

- de zorgvrager uitleg wat ik ga doen en vraag om toestemming voor de (be)handeling
- de weigering van een (be)handeling of zorgaanbod door een wilsbekwame zorgvrager respecteer
- een wilsonbekwame zorgvrager observeer om te zien of hij akkoord gaat met de (be)handeling of het zorgaanbod
- de weigering van een (be)handeling of zorgaanbod door een vertegenwoordiger van een wilsonbekwame zorgvrager respecteer, tenzij dat in strijd is met de zorg die van een goed hulpverlener verwacht wordt
- bij weigering van of verzet tegen een (be)handeling of zorgaanbod samen met de zorgvrager de redenen daarvoor onderzoek en zoek naar mogelijke alternatieven.

2.11 Als verpleegkundige/verzorgende leg ik de gegevens van de zorgvrager vast in het verpleegkundig of zorgdossier of in het elektronisch dossier.

Dat betekent onder andere dat ik

- de gegevens noteer die voor de zorgverlening aan de zorgvrager relevant zijn
- de gegevens op objectieve en neutrale wijze beschrijf
- de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) wijs op zijn recht op inzage in zijn dossier en de mogelijkheid om een afschrift van zijn dossier te krijgen
- ervoor zorg dat de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) inzage in of een afschrift krijgt van het dossier als hij daarom verzoekt, mits dit de privacy van een ander dan de zorgvrager niet schaadt.

2.12 Als verpleegkundige/verzorgende ga ik zorgvuldig om met vertrouwelijke informatie over de zorgvrager (het beroepsgeheim).

Dat betekent onder andere dat ik

- geheim houd wat mij tijdens de beroepsuitoefening in vertrouwen is verteld of wat ik gehoord of gezien heb en waarvan ik moet begrijpen dat het vertrouwelijk van aard is
- mij ervoor inzet dat er geen informatie over de zorgvrager via welke weg dan ook verspreid wordt en dat ik mij daar zelf ook niet schuldig aan maak
- alleen informatie van en over de zorgvrager geef aan anderen, inclusief naasten van de zorgvrager, als de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) daarvoor toestemming heeft gegeven
- aan de zorgverleners, die direct bij de zorgverlening aan de zorgvrager betrokken zijn, de informatie geef die zij voor de zorgverlening aan de zorgvrager nodig hebben en dit ook aan de zorgvrager laat weten
- aan de vertegenwoordiger informatie verstrek over de zorgvrager, als de zorgvrager niet (alleen) kan of mag beslissen
- informatie over de zorgvrager verstrek als dat wettelijk verplicht is
- slechts in uitzonderlijke gevallen mijn zwijgplicht mag verbreken als ik een conflict ervaar tussen mijn plicht tot geheimhouding en mijn plicht om ernstige schade voor de zorgvrager of een ander te voorkomen (conflict van plichten).

2.13 Als verpleegkundige/verzorgende respecteer en bescherm ik de privacy van de zorgvrager.

Dat betekent onder andere dat ik

- niet onaangekondigd de ruimte binnen ga waar de zorgvrager verblijft
- de persoonlijke eigendommen van de zorgvrager respecteer en daar zorgvuldig mee omga
- ervoor zorg dat persoonlijke gesprekken met de zorgvrager buiten het gehoor van anderen plaatsvinden
- ervoor zorg dat (be)handelingen en onderzoeken bij de zorgvrager buiten het zicht van anderen plaatsvinden
- mij ervoor inzet dat inbreuk op de privacy van de zorgvrager zich tot een minimum beperkt
- ernaar streef de privacy van de zorgvrager ook te beschermen bij het gebruik van toezichthoudende domotica, zoals camera's en uitluistersystemen.

3 De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot (in)formele samenwerkingspartners

3.1 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik samen met teamgenoten en vakgenoten (in opleiding).

Dat betekent onder andere dat ik

- in de samenwerking mijn eigen deskundigheid inzet met het oog op goede zorg voor de zorgvrager
- in de samenwerking mijn eigen verantwoordelijkheid en deskundigheid bewaak
- het goed functioneren van collega's ondersteun
- bewaak dat het vragen, geven en ontvangen van feedback op de zorgverlening open en veilig kan gebeuren
- respect en zorgzaamheid toon jegens mijn collega's en het vertrouwen van zorgvragers in mijn collega's ondersteun
- bijdraag aan een veilige leeromgeving en begeleiding voor leerlingen, studenten en stagiaires.

3.2 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik samen met zorgverleners van andere disciplines.

Dat betekent onder andere dat ik

- waar nodig de medewerking van andere zorgverleners zoek, aanga en ondersteun
- andere zorgverleners en hun eigen verantwoordelijkheid en deskundigheid respecteer
- mij inzet voor goede besluitvorming en leiderschap toon
- kritisch blijf ten opzichte van mijn eigen verantwoordelijkheid en deskundigheid en die van andere zorgverleners
- bij de overdracht van taken erop let dat de andere zorgverleners over de benodigde deskundigheid beschikken zodat de kwaliteit van zorg gewaarborgd is.

3.3 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik samen met niet-zorgverleners.

Dat betekent onder andere dat ik

- mijn verantwoordelijkheden en die van de niet-zorgverleners (bijvoorbeeld gemeenteambtenaar, leerkracht, (wijk) agent) in die samenwerking ken
- mijn deskundigheid inzet in de samenwerking (rekening houdend met beroepsgeheim en privacywetgeving).

3.4 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik samen met mantelzorgers en vrijwilligers.

Dat betekent onder andere dat ik

- de mantelzorgers en vrijwilligers ondersteun bij het dragen van eigen verantwoordelijkheid
- de draagkracht van mantelzorgers en vrijwilligers ondersteun en bewaak
- bij het delen van zorgtaken met informele zorgverleners mijn eigen verantwoordelijkheid bewaak
- bij het overdragen van taken aan informele zorgverleners de continuïteit en veiligheid van zorg aan de zorgvrager bewaak.

3.5 Als verpleegkundige/verzorgende bewaak ik een professionele relatie met (in)formele samenwerkingspartners.

Dat betekent onder andere dat ik

- waar nodig aan anderen de grenzen van een professionele relatie duidelijk maak
- geen misbruik maak van de afhankelijke positie van een andere samenwerkingspartner
- ondersteuning zoek indien professionele grenzen dreigen te vervagen
- hulp vraag als ik geconfronteerd word met geweld en bedreiging.

3.6 Als verpleegkundige/verzorgende bescherm ik de zorgvrager tegen tekortschietend of schadelijke gedrag of handelen van andere samenwerkingspartners.

Dat betekent onder andere dat ik

- onderbouw welke redenen ik heb voor een vermoeden van tekortschietend of schadelijk gedrag of handelen en hoe de zorgvrager het beste beschermd kan worden
- de betreffende samenwerkingspartner aanspreek op zijn of haar tekortschietend gedrag of handelen
- bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld de stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling volg
- in het belang van de zorgvrager de juiste persoon of instantie (bijvoorbeeld leidinggevende/verantwoordelijke, klachtencommissie, tuchtrechter, Inspectie voor de Gezondheidszorg) op zorgvuldige wijze op de hoogste stel van tekortschietend gedrag of handelen van een andere samenwerkingspartner, als een gesprek met die samenwerkingspartner niet mogelijk is of niet tot het gewenste resultaat heeft geleid.
- als er meerdere samenwerkingspartners betrokken zijn, eventuele hiaten en/of knelpunten in de samenwerking en hulp aan de zorgvrager op zorgvuldige wijze en bij de juiste verantwoordelijke bespreekbaar maak.

3.7 Als verpleegkundige/verzorgende ondersteun ik zorgverleners die zich aan professionele waarden en normen willen houden.

Dat betekent onder andere dat ik

- het gebruik van de beroepscode onder mijn collega's (in opleiding) stimuleer
- collega's die zich naar de beroepscode willen gedragen ondersteun in de vorm van kennis, persoonlijke steun, en/of hulp bij formele stappen
- collega's die zich aan de beroepscode willen houden en daarbij problemen onder-vinden persoonlijk steun en/of hulp geef bij het nemen van formele stappen
- zorgverleners ondersteun die ontoereikende of schadelijke zorg aan de orde willen stellen
- andere zorgverleners bij bedreiging en geweld ondersteun en bescherm.

3.8 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik naar vermogen bij aan de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van het beleid van de instelling of organisatie waar ik werk.

Dat betekent onder andere dat ik

- beleid ondersteun en uitvoer voor zover het in overeenstemming is met de professionele standaard
- vanuit mijn professionele perspectief bijdraag aan het ontwikkelen van beleid van de organisatie waar ik werk
- binnen de organisatie bijdraag aan een cultuur waarin zorgvragers en zorgverleners (in opleiding) zich veilig kunnen voelen
- het belang van de afwezigheid van een veilige cultuur bespreekbaar maak met de leidinggevende/verantwoordelijke of vertrouwenspersoon
- als er meerdere zorgverleners betrokken zijn bij de zorgvrager, eventuele hiaten en/of knelpunten in de zorg op zorgvuldige wijze aan de orde stel binnen de organisatie
- binnen de organisatie bijdraag aan een cultuur waarin zorgverleners zich kunnen houden aan professionele waarden en normen en het meld als zij daar problemen bij ondervinden.

4 De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de samenleving

4.1 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik bij aan de bevordering van de volksgezondheid.

Dat betekent onder andere dat ik

- gezondheidsvoorlichting geef vanuit mijn professionele deskundigheid
- factoren signaleer die het functioneren van (groepen) zorgvragers bedreigen, zoals armoede, slechte woon- of werksituatie, sociaal isolement, stigmatisering van zorgvragers, milieuvervuiling, slechte toegang tot de gezondheidszorg
- gezondheidsbedreigende factoren meld bij de juiste persoon of instantie (bijvoorbeeld leidinggevende/verantwoordelijke, Inspectie voor de gezondheidszorg)
- bijdraag aan de bestrijding van gezondheidsbedreigende factoren vanuit mijn professionele deskundigheid.

4.2 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik, indien van toepassing, mee aan wetenschappelijk onderzoek gericht op de verbetering van de volksgezondheid en van de individuele zorg voor zorgvragers.

Dat betekent onder andere dat ik

- indien van toepassing, vanuit mijn professionele deskundigheid een bijdrage lever aan onderzoek van mijn eigen beroepsgroep en van andere disciplines of dat ik zelf onderzoek doe
- alleen (mee)werk aan (medisch) wetenschappelijk onderzoek met zorgvragers als dat onderzoek is goedgekeurd door een medisch ethische (toetsings)commissie (indien vereist), op een ethisch verantwoorde wijze wordt uitgevoerd en de zorgvrager zijn toestemming heeft gegeven voor deelname aan het onderzoek
- bij een onderzoek met zorgvragers het belang van de zorgvrager voorop stel.

4.3 Als verpleegkundige/verzorgende ondersteun ik activiteiten van de beroepsgroep om voorwaarden te scheppen voor een verantwoorde beroepsuitoefening.

Dat betekent onder andere dat ik

- mij inzet voor deskundigheidsbevordering van mijn beroepsgroep
- mij inzet voor de realisatie en naleving van goede arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden
- ontwikkelingen en knelpunten (zoals onvoldoende tijd voor overleg en scholing, tekort aan personeel of hulpmiddelen) voor een verantwoorde beroepsuitoefening signaleer, deze meld bij mijn leidinggevende/verantwoordelijke, vakbond of beroepsorganisatie en meedenk over oplossingen
- ervoor zorg dat de gezondheid en veiligheid van zorgvragers niet in gevaar komt bij acties.

4.4 Als verpleegkundige/verzorgende verleen ik ook buiten mijn werk vanuit mijn professionele deskundigheid voor zover mogelijk zorg in noodsituaties.

Dat betekent onder andere dat ik

- niet alleen een burgerplicht heb, maar dat van mij als verpleegkundige/verzorgende in een noodsituatie ook een professionele inzet wordt verwacht.

4.5 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik bij aan de bescherming van het milieu binnen de zorg.

Dat betekent onder andere dat ik

- op verantwoorde manier omga met het wegwerpmateriaal en met schaarse hulpbronnen als energie en water
- volgens vastgestelde richtlijnen en voorschriften omga met medisch afval, gebruikte materialen, mogelijk besmette producten en scherpe voorwerpen
- anderen stimuleer om op eenzelfde manier te handelen.

4.6 Als verpleegkundige/verzorgende zet ik mij, individueel en collectief, in voor een rechtvaardige verdeling van en verantwoorde omgang met de beschikbare middelen.

Dat betekent onder andere dat ik

- eventueel via vak- of beroepsorganisatie, de verdeling van en omgang met beschikbare middelen kritisch volg
- partijen als de overheid, eventueel via vak- of beroepsorganisatie, wijs op de gezondheidsbehoeften van de bevolking en de middelen die daarvoor nodig zijn
- eventueel via vak- of beroepsorganisatie, suggesties voor een rechtvaardige verdeling van en verantwoorde omgang met beschikbare middelen onder de aandacht breng van partijen zoals de overheid.

4.7 Als verpleegkundige/verzorgende bewaak ik de onafhankelijkheid, de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van mijzelf en van de beroepsgroep.

Dat betekent onder andere dat ik

- mij bij de uitoefening van mijn beroep gedraag op een manier die het vertrouwen van zorgvragers in mijzelf en in de beroepsgroep bevordert
- mij in de (sociale) media presenteer op een manier die het vertrouwen van zorgvragers in mijzelf en in de beroepsgroep bevordert
- geen geneesmiddelen of andere producten of een bedrijf aanprijst in een reclame
- mij bij de zorgverlening aan een zorgvrager bij het aanbevelen van producten alleen laat leiden door de zorgbehoeften en het belang van de zorgvrager.

Colofon

Samenstelling

© CGMV vakorganisatie voor christenen, CNV Zorg & Welzijn, FNV Zorg & Welzijn, HCF, NU'91, RMU Sector Gezondheidszorg en Welzijn 'Het Richtsnoer', V&VN

Het is toegestaan teksten uit deze uitgave over te nemen mits de juiste bron wordt vermeld.

 CGMV vakorganisatie voor christenen

CNV Zorg & Welzijn

FNV Zorg & Welzijn

HCF Nederland

NU'91

RMU Sector Gezondheidszorg en Welzijn 'Het Richtsnoer'

V&VN

Vormgeving en druk

Van der Weij Drukkerijen BV. Hilversum

ISBN-EAN 978-90-78995-34-0

Januari 2015